

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוז
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום חמישי ז' אדר תשע"ח | דף היומי בבלי: עבודה זרה לח.
דף היומי בהלכה: מסעיף ל"ב עד סעיף ל"ו. | לוח יומי מקוצר: עמוד פ"ג סימן ש"א.
מוסר: פרק א' מ"גם עוד" עד תחילת פרק ב'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: פרק ג משנה יג 'סייג לחכמה שתיקה' עד משנה טז 'וכל הרוצה'.

הדף היומי בהלכה

האם ניתן להוציא חפצים הרבים בתוך בגד?

ואם קיפל את הבגד ללא תפירה, והכניס חפץ לתוך הקפל - אינו בטל לבגד, ואם מקובל לטלטל חפצים באופן זה, יש בטלטול כזה איסור הוצאה דאורייתא; וכל שכן אם נושא חפץ בכיס הבגד.

[שו"ע שא, לב-לג, ומשנ"ב קיט ו-קכב]

חפץ שאין בו חשיבות, המונח בתוך בגד, דהיינו לא בתוך כיס רגיל, אלא בתוך חלל התפורו בביטנת הבגד, וכדומה - אין בו איסור 'הוצאה', כיון שהוא טפל לבגד, ומותר לצאת עם הבגד לרשות הרבים. אולם, חפץ שיש בו חשיבות, כגון מטבעות כסף, אינו טפל לבגד; ואף שאין בו איסור הוצאה מדאורייתא, כיון שאין זו 'דרך הוצאה', יש בו איסור הוצאה מדרבנן.

הדף היומי בהלכה

אופן ניתן להתעטף בצעיף ברשות הרבים?

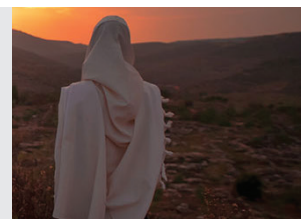

שזוהי דרך הליבישה המקובלת. (ויש מהראשונים שנראה מדבריו, שראוי לקשור את קצוות הצעיף זה לזה, כדי שלא יפול ברשות הרבים, ובשעת הרמתו יטעה ויטלטלהו ארבע אמות). [שו"ע שא, לד, משנ"ב כזו ו-קכט, שעה"צ קסב, וביה"ל ד"ה ואם]

כפי שלמדנו, לבישת בגד בשבת ברשות הרבים, מותרת רק ב'דרך לבישה'; והיינו כפי המנהג המקובל במקום לבישת בגד זה. ולכן, צעיף - על אף שאינו מכסה את רוב הגוף, ואין מכניסים בו שרוולים וכדומה - מותר להתעטף בו ברשות הרבים בכריכה סביב הצוואר בלבד, כיון

הדף היומי בהלכה

במגבת ברשות הרבים לאחר הטבילה במקנה

ב. לבישת חליפה על הכתפיים, ללא הכנסת הידיים לשרוולים - הדבר תלוי במנהג המקום, ואכן, במקומות רבים בימינו המנהג ללכת כך ברחוב, ויש מגדולי ישראל שנהג כן בעצמו.

[ביאורים ומוספים דרשו שא, 88; וראה שם עוד]

בהקשר להלכות האמורות, הורו הפוסקים בנוגע לצורות לבישה של בגדים שונים, שהן נחשבות כ'דרך לבישה'; ומותרות בשבת ברשות הרבים: א. התעטפות במגבת כדרך מלבוש, במקום בו מקובל לעשות כן, כגון לאחר יציאה מהמקנה - מותרת; ואף במקום שלא מקובל כלל להתעטף במגבת באופן כזה, אם עושה כן כדי להגן מהקור - מותר.

שאל אותו נכדו מדוע הוא צם, והשיב לו, הגאון רבי יוסף צבי דינר זצ"ל כי היות ונחלשו מעייניו בתורה אולי בזכות שמתענה ביומא דהילולא של משה רבנו ע"ה, יזכהו הקב"ה שוב להתעמק בתורה

ליום פטירת משה רבנו ע"ה - ז' אדר

היה ממשיך לצום בז' אדר. שנה אחת שאל אותו נכדו מדוע הוא צם, והשיב לו, כי היות ונחלשו מעייניו בתורה וקשה לו להתעמק בלימוד, וגם הזכרון נחלש, על כן, אולי בזכות שמתענה ביומא דהילולא של מקבל ומוסר התורה, משה רבנו ע"ה, יזכהו הקב"ה שוב להתעמק בתורה כבימי קדם... (מאמר לדמותו בקובץ 'קול התורה' ניסן התשס"ח)

הגאון רבי יוסף צבי דינר זצ"ל היה נוהג כל שנה לצום בז' אדר, למרות שלא היה חבר בחברה קדישא - הנוהגים כידוע להתענות בז' אדר לשם כפרה שמא שגגו בכבוד הנפטרים - וזאת משום שהם נהגו לשאול אותו שאלות הלכתיות שהתעוררו אצלם בעייני קבורת המת, וחשש שמא ח"ו שגג באיזה פסק או הנהגה עבורם, ולכן היה צם עמם. בתקופה האחרונה לחייו כבר פסק מלהכריע עבורם בשאלותיהם, ובכל זאת

פניני הפרשה

רבי ברוך בער, פסע בחדר הלוך ושוב כשידו על מצחו, ולאחר מכן נעמד ליד השלחן ואמר בקול שבור: "טעיתי, בניי היקרים. הריני מודה ומתוודה שנהגתי שלא כשורה..."

ובעוד הם משתאים, הסביר: "חז"ל הקדושים אמרו, אם יאמר לך אדם: לא יגעתי ומצאתי אל תאמין" כי אין התורה נקנית אלא ביגיעה! כל ידיעה בה, כל הבנה והשגה, חייבים לבוא מתוך יגיעה! והנה אך שמעתי את הקושיא ומיד השמעתי עליה תשובה. לכאורה, תירוץ נאות הוא, חריף ונפלא, אבל חז"ל מעידים שאין להאמין לכך, לוואי שלא נכשלתי בגילוי פנים בתורה שלא כהלכה, שהעושהו אין לו חלק לעולם הבא!" הותיר את התלמידים המומים, והתחיל להלך בחדר הלוך ושוב, עיניו יוקדות כלהבות והוא מעיין בקושיא ביגיעה עצומה. כעבור עשר דקות תמימות של מחשבה מאומצת אורו עיניו: "ברוך השם", קרא, "יגעתי ומצאתי!" בואו שימעו את התירוץ על הקושיא החמורה! היטו אוזן קשבת, וראש הישיבה החל להרצות את התשובה וחזר מילה במלה על התירוץ הקודם... אך לא היה מה להשוות. הפעם נאמרו הדברים באש עצורה, בהתלהבות עצומה. הפעם היה זה תירוץ של יגיעה.

(אגשמאקע ווארט מתוך 'תורת חיים')

שָׁמֹן זֵית זָהָב פְּתִית לְמֵאוֹר (שמות כו כ)

כותב האור החיים הק': "שמן זית" רומז לתורה הק' - מה השמן מאיר לעולם כך התורה; "זך" - שצריכים לעסוק בתורה לשמה; "כתית" - שצריכין לעסוק בתורה ולכתת גופם וכחם...". סיפר הגאון רבי חיים יעקב לוין זצ"ל, כי בשעתו כשלמד בישיבת קמניץ אצל הגאון רבי ברוך בער זצ"ל, התכנסו פעם כמה מבחירי הישיבה בחדרו של הגאון זצ"ל והתעוררה קושיא עצומה בסוגיא. ניסו ליישבה, זה בכה וזה בכה, וכל התירוצים נדחו, הקושיא היתה כחומה בצורה. בתוך כך נכנס ראש הישיבה לחדר, וראה שהכל מוטרים ומצחיהם חרושים קמטים. "במה אתם עוסקים?" שאל. הרצו בפניו את הקושיא החמורה, וכשמעו, ענה על אתר תשובה נפלאה בעמקותה! חקר חקירה, הביא ראיה, והאיר את הכל באור יקרות. התבהרו הפנים, נעלמה הקדרות: אין שמחה כהתרת הספקות! ברם עתה, קדרו פניו של ראש הישיבה. בדאגה עקבו אחריו כשפסע בחדר הלוך ושוב כשידו על מצחו, עמד ליד השלחן ואמר בקול שבור: "טעיתי, בני היקרים. הריני מודה ומתוודה שנהגתי שלא כשורה", אמר בצער וחרטה שלא ייאמנו.

ענינא דיומא - פרשת זכור

האם נשים חייבות בשמיעת פרשת 'זכור'?

חייבות בשמיעת פרשת זכור; והמנחת יצחק כתב שכך דעת רוב הפוסקים ומנהג רוב הקהילות, וכך יש לנהוג; וכן הורה הגר"מ פיינשטיין. וכן הורה גם הגר"ש וואזנר, והוסיף כי הנשים חייבות במצות הזכירה ואינן נזהרות לקיימה, וגם משום כך חייבות בשמיעת 'זכור', כלומר, לאו דוקא מפני חובת הקריאה המסוימת של פרשת זכור, אלא גם בשל מצות הזכירה הכללית שהן חייבות בה.

[ביאורים ומוספים 'דרשו', תרפה, 26]

בספר החינוך כתב שנשים אינן חייבות במצות זכירת מעשה עמלק, כיון שהזכירה היא כחלק ממצות המלחמה בעמלק והנקמה בו, ונשים אינן מצוות במצוות מתחום זה; ולדבריו נשים פטורות משמיעת פרשת 'זכור', וכך נקטו הבן איש חי והאבני נזר. ולדעת הכף החיים, נשים חייבות בעצם מצות הזכירה, אך פטורות משמיעת פרשת זכור, כיון שהיא מצוה ש'הזמן גרמא'; וכן הורה החזון איש - שהן פטורות משמיעת פרשת זכור. מאידך, הערוך לנר כתב בשם הגר"ר נתן אדלר, רבו של החתם סופר, שנשים

סיפר הגר"י גלינסקי זצ"ל: פגש אותי יהודי בעל גמ"ח ואמר לי בזו הלשון: "טוב שפגשתי אותך. כמעט קיבלתי היום התקף לב באמצע רחוב רבי עקיבא..."

מיטיב, אוהב, זואג לטובתו של אדם, לבסוף יעמוד מולו ויתבע אותו על אותם מעשים שהוא פיתה אותו לעבור, בתואנה של 'מי אמר לך לשמוע בקולי, והרי דברי הרב ודברי התלמיד דברי מי שומעין. והוסיף הגר"י גלינסקי לבאר בדרך מליצה את דברי הגמרא בסוכה "שבעה שמות יש לו ליצר הרע" וכו' - היצה"ר מסתובב בעוה"ז עם פנקס צ'קים גדול בידיו, ומבטיח לאדם שהוא יפרע לו את כל חובותיו שהוא מתחייב לשמים בגלל ריבוי עוונותיו, ועל כל עבירה שהאדם עושה היצה"ר רושם לו המחאה. אבל הבעיה היא שאת כל ההמחאות שהוא נותן הבנק מחזיר מחוסר כסוי, וכאשר הבנק מתקשר לחפש את בעל ההמחאה, היצר הרע מחליף זהות, שהרי יש לו שבע שמות, ובכל פעם מחליף היצר הרע ונותן לאדם המחאה אחרת, ושוב כשהבנק מחזר אחריו אינו מוצאו, הוא כבר החליף לשם אחר... (שיח יעקב)

החנות פתוחה והחנוני מוקף והפנקס פתוח והיד כותבת (אבות ג טז)
סיפר הגר"י גלינסקי זצ"ל: פגש אותי יהודי בעל גמ"ח ואמר לי בזו הלשון: הרב גלינסקי, טוב שפגשתי אותך. כמעט קיבלתי היום התקף לב באמצע רחוב רבי עקיבא... הלווייתני לפלוני סכום כסף, והנה הגיע עת הפירעון ואותו אדם אינו משלם. כל פעם שאני פוגש אותו, מתחמק הוא ממני באמתלאות שונות. היום פגשתי אותו שוב, ניגשתי אליו ודרשתי ממנו קצת בתוקף שיפרע את חובו, והנה לפתע הוא אומר לי דבר שהותירני עומד משתומם דקות מספר על מקומי: "מי אמר לך הלוות לי? הרי אני לא הכרחתי אותך הלוות לי, היית צריך לקחת בחשבון שאולי לא אשיב לך את הלוואה!" כמעט שרוחי נלקחה ממני. כזו עזות! כזו חוצפה!
השבתי לאותו יהודי - סיפר הגר"י גלינסקי - אל תיבהל מתשובה כה חצופה. כבר מצאנו תשובה דומה לזה בגמרא, היצר הרע שמשווה לעצמו דמות של

לאחר סיום דבריו ביקש ר' חיים שכטר ברכה מהאדמו"ר מוויז'ניץ, והרבי בירכו: הלא כעת אמרתם "זהיית משוגע"... השי"ת יעזור שיתקיים אצלך מה שאמרת "זהיית משוגע"...

דבי מלכא בגילופין' - לקט פנינים ודברי צחות לקראת יום הפורים מגיליון 'נעם שיח' פרשת תצוה - זכור, מאת אב"ד סנטוב שליט"א

ענה ר' חיים "אמן" בקול רם, התחילו כמה אנשים לצחוק... הגיב הרבי על אתר: "פאר וואס לאכט מען? - מ'רעדט דא ערנסטע זאכן!" (למה אתם צוחקים, מדברים כאן דברים רציניים)... ור' חיים ביקש שהברכה תתמשך לדורות הבאים אחריו ג"כ, והרבי אמר: "בוודאי, בוודאי..."
מתן כסתר
מספר הבדחן המפורסם הרה"ח ר' ישראל שפירא שליט"א, ששמע מאדם שהיה נוכח בשעת מעשה, שפעם אחת נכנס יהודי אחד אל הרה"ק מטאהש זי"ע, והתאונן על מצבו הדחוק, שהוא נצרך באופן דחוף לסכום גדול מאוד, וביקש מהרבי אם יוכל לעזור לו. שאל אותו הרבי עד מתי הוא נשאר בקרית טאהש, השיב היהודי "עד לאחר שבת". אמר לו הרבי: "במוצ"ש כשכולם עוברים לומר 'א גוטע וואך', תעבור אצלי, ואז אתן לך בס"ד".
במוצ"ש הגיע היהודי ועבר עם כולם אצל הרבי לומר 'א גוטע וואך', וכשהרבי ראה שהיהודי מתקרב, קם לפתע מכסאו, והתחיל להסתובב ולהסתכל על התקרה פה ושם, ושאל את הגבאי: "תסתכל מה קורה כאן, ומה קורה כאן..." והגבאי לא הבין מה הרבי רוצה ממנו, והתחיל להסתכל על התקרה. וכשהגבאי היה עסוק והסתכל על התקרה, מיהר הרבי והוציא מחיקו סכום עצום של כסף, והושיטו ליהודי בטרם יבחין בכך הגבאי.
נשמה גבוהה
מסופר שפעם נכנס חסיד אחד אל מרן הרה"ק היבית ישראל' מגור זי"ע, ואמר לו בהתרגשות שנדמה לו שיש לבנו נשמה גבוהה במיוחד - "א הויכע נשמה". שאל אותו הרבי: למה אתה חושב כך? השיב החסיד: הבחנתי אצל בני, שכשהוא משחק, הוא לוקח חוטים וכורך סביב זרועו כעין תפילין... הבית ישראל' חיך ואמר לחסיד בחריפות: "אולי תתחיל מעתה להתפלל בבית הכנסת במנין ולא בבית..."

פעם בשנה
המרא דאתרא דלובלין ה"ה הגאון רבי עזריאל הורוויץ זצ"ל, המכונה 'דער אייזערנער קאפי' (ראש הברזל), היה מתנגד לדרך החסידות. פעם בימים הנוראים התפלל עם הרה"ק הרבי מלובלין זי"ע בבית כנסת אחד, האיזערנער קאפי היה הבעל תוקע, והרבי מלובלין היה המקריא. אמר הרבי מלובלין להרב: "אחת בשנה הינכם שומעים לקולי". השיב לו האיזערנער קאפי: "איינמאל א יאהר זאגט איהר א גלייך ווארט" - פעם אחת בשנה הינכם אומרים דבר נכון... (שרפי קודש ויז'ניץ עמי' תר"ג).
והיית משוגע
הגה"ח ר' חיים שכטר, מחשובי תושבי קרית ויז'ניץ בני ברק - שיש לו חזקה מדי שבת בשבתו להשמיע דברי תורה ב'מיטאג טיש' של מרן האדמו"ר מוויז'ניץ שליט"א - על ישראל הדרתו בקרית ויז'ניץ, התכבד כרגיל ע"י הרבי שליט"א להשמיע דברי תורה בשב"ק פרשת כי תבא, והתחיל את ה'דברי תורה' עם הפסוק בתוכחה (דברים כח, לד): "והיית משוגע ממראה עיניך אשר תראה" - וביאר על פי מה שכתב האור החיים' הק' על הפסוק (דברים כו, יא) "ושמחת בכל הטוב", שאמרו חז"ל (ברכות ה.) "אין טוב אלא תורה" - וכתב האוה"ח "שאם היו בני אדם מרגישים במתיקות ועריבות טוב התורה היו משתגעים ומתלהטים אחריה ולא יחשב בעיניהם מלא עולם כסף וזהב למאומה, כי התורה כוללת כל הטובות שבעולם". ואמר רבי חיים, שלזה רומז הפסוק "והיית משוגע" - שישתגעו מעסק התורה.
לאחר שרבי חיים אמר את הנ"ל, אמר הרבי שליט"א ש"והיית משוגע" היא מצות עשה... והרחיב בדברי האור החיים' הק' הנ"ל, וחזר על לשונו בפנים. אח"כ ביקש רבי חיים ברכה מהרבי, והרבי בירכו: הלא כעת אמרתם "והיית משוגע"... השי"ת יעזור שיתקיים אצלך מה שאמרת "והיית משוגע"... וכאשר

רבי שמואל סלנט בשומעו את הדברים, ציווה לקרוא אליו את אותו זקן, ובבואו אליו גזר עליו שיגלה לו את הסיבה לבקשתו. גילה הזקן לרבי שמואל בסוד כמוס את סיפורו

הלווייה בפורים עם תזמורת? | הרב נתנאל רוזנבלט שליט"א עורך עלון 'נר לשלחן שבת' מגיש מעשה מופלא מתוך עלון פרשת תצוה - זכור

גדולה בערב אחד, שתייה בשפע ומנגנים. מבעוד מועד היה מודיע ליהודים העצורים, שכאשר החיילים יהיו שתויים והתזמורת רועמת בקולות כמנהגם, יתחמקו ויברחו באין רואה ושומע... בדרך זו הציל יהודים רבים ממעצר ומוות! כעת, לאחר שנשתחרר מן הצבא ועלה לעת זקנותו לארץ הקודש, הוא מתבונן על עצמו שאין בו לא תורה ולא מצוות, לא תפילה ולא ברכה, אבל נזכר שיש לו זכות זו של הצלת נפשות. לכן מבקש שתשתתף תזמורת הלוויית, כדי להזכיר זכותו, איך שהציל יהודים לקול צלילי התזמורת הצבאית!

רבי שמואל סלנט הבטיח לו לשמור את סיפורו בסוד כמוס. ומאנשי החברה קדישא ביקש שיודיעוהו איך יפול דבר בשעת הלוויית של אותו זקן, בהגיע עת פקודתו.

אותו זקן קדוש נסתלק ביום הפורים. באותן שנים התגוררו בירושלים שני חברים בעלי מנגנים - "כליזמרים" של פעם - האחד אילם והשני עיוור, והיה מנהגם להסתובב יחדיו ביום הפורים ברחובות ירושלים ולנגן בכלי נגינתם, כדי שהעוברים ושבים ישלשו להם דמי מתנות לאבינוים.

למרבה הפלא, בדיוק בעת שעברה הלוויית הזקן ברחוב העיר, היו שם אותם כליזמרים שניגנו מנגינות עליונות בעוז... כך צעדו המלווים המעטים אחר מיטתו לקול צלילי התזמורת... כאשר שמע רבי שמואל סלנט את אשר ארע, הפטיר ואמר: "רצון יראיו יעשה!"

(עפ"י "שמחת שלמה" בהר בחוקתי תש"ע)

סיפר הגאון רבי שמואל הומינר, שפעם הגיע יהודי זקן למשרדי החברה קדישא בירושלים לרכוש חלקת קבר בהר הזיתים, אלא שבשעת הקניה ביקש כי בעת הלוויית תהיה תזמורת מנגנת... הדרישה המוזרה היתה תמוהה בעיני הפקידים, מעולם לא שמעו בקשה כזו, הלא זה מנהג גויים, והם התחמקו מלהשיבו. בכל פעם שהגיע אותו זקן להמשך התשלום עבור הקבר והקבורה, הזכיר להם את בקשתו שתשתתף תזמורת הלוויית, והם היו מתחמקים ממנו...

פעם אחת דחק בהם הרבה שישבו אותו דבר אם ימלאו את בקשתו, ומפני לחצו השיבו לו תשובה חיובית כדי להפסיק את דעתו. אבל היה זה מן השפה ולחוץ, שכן לא עלה על דעתם לקיים בקשה מוזרה כזאת... לאחר זמן נמלכו שמואל הרואי להציג בפניו את פני רבה של ירושלים, הגאון רבי שמואל סלנט, עלו לשטוח המעשה בפניו.

רבי שמואל סלנט בשומעו את הדברים, ציווה לקרוא אליו את אותו זקן, ובבואו אליו גזר עליו שיגלה לו את הסיבה לבקשתו. גילה הזקן לרבי שמואל בסוד כמוס את סיפורו:

ברוסיה הוא נחטף מהוריו בידי שליחי צבא הצאר וגויים בכפיה, היה קנטוניסט. במשך שש שנים שבירת צבא עלה מדרגה לדרגה, עד שהגיע לדרגת מפקד בכיר. כמוכן, שהתורה והמצוות נשכחו ממנו כליל, אבל מצוה אחת החזיק בכל עוז, השתדל במסירות נפש להבריא יהודים שנעצרו או נחטפו לצבא הצאר. כך היה עושה: כאשר היו יהודים עצורים במחנה, היה מכריז שיתערך חגיגה

"זהו סוד כמוס שאני נושא עמי שנים רבות", אמר ראש הכפר לתושבים בעודו מבעיר אש מתחת לסיר. "זה מתכון מיוחד שעזר לי לשרוד בתקופות קשות בחיי, ואני מוכן ללמד אתכם אותו"

איך מכינים מרק משלוש אבנים? | הרב ברוך רובין שליט"א עורך עלון 'ליקוטים נפלאים' מגיש משל נפלא לפרשת השבוע מתוך הגיליון השבועי

להביא מהבית". פתאום השתפר זיכרונם של כל תושבי הכפר באורח פלא. כל אחד נזכר שיש לו בבית משהו קטן לתרום למרק, ובתוך דקות אחדות מצאו את דרכם אל הסיר גזרים, קישואים, גריסים ושועועית, ואפילו נתח דלעת הראוי להתכבד.

כאשר הגיע גדוד החיילים לכפר, היה המרק העשיר מוכן. הכמות הגדולה הספיקה לכל החיילים, והם אכלו ושבעו. התושבים חזרו לבתיהם שמחים וטובי לב. למחרת בבוקר, כאשר יצא ראש הכפר מביתו, הוא מצא את כל התושבים מחכים ליד דלתו, ובפיהם תרעומת. "רימית אותנו, עבדת עלינו", צעקו לעברו. "גרמת לכולנו להביא לך ירקות ומוצרי מזון, ואתה עצמך לא השקעת במרק אלא רק שלוש אבנים מהרחוב..." "אני רוצה שתחזיר לי את הפטרוזיליה", צעק אחד האנשים. "ואני דורשת שתחזיר לי את תפוחי האדמה", צעק אחר. "מכולם אתה לוקח, ורק מעצמך לא הבאת כלום".

המהומה התגברה, עד שאחד מזקני הכפר השתיק את כל המתקהלים ואמר: "ראש הכפר הוא איש ישר והגון, והוא הציל את הכפר שלנו מזעמם של החיילים. בחכמתו ובטוב לבו, הוא גרם לכולנו לתרום מעט מהמזון שכל אחד מאתנו מחביא, ובכוחות משותפים השבענו את רעבונם של החיילים. אם ראש הכפר לא היה שם את שלוש האבנים הראשונות בסיר, מי יודע מה היה עולה בגורל הכפר הקטן שלנו..."

בפרשתנו מובא דבר הקב"ה למשה, לצוות את בני ישראל להרים את תרומתם לבניית המשכן. כשמשה הצטער על כך שהוא עצמו לא תרום משהו משלו למשכן, אמר לו הקב"ה שעליו לדעת שמעלתו שלו גדולה יותר מכל הנותנים, כי הוא מזכה אותם ומצווה עליהם, ורק בזכותו הם תורמים.

כך הדבר בכל עניין בחיים. לפעמים רואים אנו אדם פועל ויוזם למען הכלל, ומקדיש את כל זמנו לטובת הסובבים אותו. הוא מתרים אנשים ורותם אותם לפעולה, אף על פי שלו עצמו אין מה לתרום. יש אנשים שיחשבו שזה לא בסדר לדרוש מהאחרים בלי שאתה תרום מעצמך, אך הפרשה מלמדת אותנו שאדם יקר כזה - זכות הרבים תלויה בו, שהרי כל המצוות שכל האנשים עשו, נעשו בזכותו. לאדם כזה, הפועל למען הכלל, יש עזרה מיוחדת ממרום, כי לפעמים בעזרת שלוש אבנים שלא שוות כלום, אפשר לעשות דברים גדולים מאוד. (שלום לעם)

ויקחו אליך שמן זית זך (שמות כו כ).

מראה פניהם של שלושת החיילים שנכנסו לכפר הקטן העיד כי הם הגיעו היישר משדה הקרב. הייתה זו שעת צהריים חמה, והם נראו רעבים, עייפים ומאובקים. השלושה הגיעו לביתו של ראש הכפר, ודפקו על דלתו בחוזקה. "יש לנו צו חתום מהמושל הצבאי" אמרו לראש הכפר המבוהל, "ובו אתה מצווה לדאוג לכל הפלוגה שלנו לאוכל. אם תוך שעתיים לא תכין ארוחה למאתיים איש - החיילים יורשו לפשוט על בתי הכפר ולחפש אוכל בעצמם".

ראש הכפר בחן את הצו בייאוש. המלחמה שהשתוללה באזור דלדלה את מאגרי המזון. שדות התבואה נשרפו ומחסני המזון התרוקנו. בקושי היה לתושבי הכפר מה לאכול, וכיצד יצליח להאכיל גדוד של חיילים רעבים, אף אחד מהתושבים לא יתרום ולו פירור מזון לטובת החיילים. כל אחד יציע שהאחרים יתנו משלהם. בימי מלחמה אלו, כל אחד דואג רק לעצמו.

החיילים חזרו לפלוגתם, וראש הכפר נותר בביתו, מודאג ואובד עצות. לפתע הבריק במוחו רעיון. הוא נכנס למחסן ביתו, הוציא סיר ענק וצעד אתו לכיוון מרכז הכפר. הוא בחר שלוש אבנים גדולות וחלקות, והכניס אותן אל תוך הסיר. אנשי הכפר הביטו בו בתמיהה, והוא הסביר את מעשיו: "בעוד שעתיים עלינו להאכיל את גדוד החיילים. מאחר שמוצרי המזון אזלו בכפר, החלטתי להכין להם מרק מאבנים".

"מרק מאבנים?" השתוממו אנשי הכפר, "איך אפשר להכין מרק מאבנים?" "זהו סוד כמוס שאני נושא עמי שנים רבות", אמר ראש הכפר בעודו מבעיר את האש מתחת לסיר. "זה מתכון מיוחד שעזר לי לשרוד בתקופות קשות בחיי, ואני מוכן ללמד אתכם אותו".

(להמשך קריאה לחץ כאן) שמואל התושבים והתאספו סביב ראש הכפר. מילא ראש הכפר את הסיר במים והחל לבחוש. "מרק האבנים יוצא מאוד טעים", הסביר, "אבל אם מוסיפים לו מעט מלח וכמה ירקות, הוא הופך למעדן מלכים של ממש. אבל בוודאי עכשיו אין לכם כלום. לא נורא. הפעם אני רק אלמד אתכם, ואחרי המלחמה תוכלו להכין אותו עם תוספות". קפצה אחת מהנשים ואמרה: "רק רגע, נראה לי שיש לי בבית צרור פטרוזיליה מיותר. אלך להביא אותו". הוסיף עוד אחד: "מלח, לי יש קצת מלח. אני הולך

משתיית קפה בבית קפה עד קפה שהוכן בידי מלצר נכרי

שתיית קפה בראי ההלכה | פנינים נבחרים על הדף היומי- בבלי מתוך גליון 'מאורות הדף היומי'

הקפה בטל במים: מכל מקום, יש מן הפוסקים ("חכמת אדם" כלל ס"ו סעי' י"ד, "ערוך השולחן" סי' קי"ג סעי' כ"ב, "באר עשק" שם ועוד), שהתירו את שתיית הקפה שבושל על ידי גוי. זאת, על פי דברי בעלי התוספות (לעיל לא/ב) המתירים שתיית שכר של נכרים, משום שכמות התבואה המצוייה בו, אשר ממנה מיוצר השכר, בטלה לגבי המים, שלגביהם אין איסור "בישולי עכו"ם", שהרי אין הם זקוקים לבישול כדי לשתותם. לפיכך, מותר לשתות קפה שבושל על ידי נכרי, שהרי רובו המוחלט של המשקה מורכב ממים, והקפה אינו אלא מיעוט, הבטל במים. בעל "ערוך השולחן" מוסיף ומבאר, כי לא זו בלבד שהתבואה והקפה בטלים במים, אלא שאף הם פושטים צורה ולובשים צורה חדשה. שכן, מתחילה היו הם מין מאכל, ועתה הפכו למשקה בעלמא, לפיכך, הם בטלים במים באופן מוחלט [ועיין ב"פתחי תשובה" יו"ד סי' קי"ד ס"ק א' שחלק על כך בשם ה"פנים מאירות"]. מכל מקום, הורו רבים מן הפוסקים, שירא שמים יחמיר על עצמו (עיין "בן איש חי" פ' חוקת אות ט"ז ועוד, וע"ע שו"ת "שבט הלוי" ח"ב סי' מ"ד).

שתיית קפה בבית קפה: נידון נפרד התפתח בספרי הפוסקים בעקבות גילוי הקפה, והוא, שתייתו ב"בתי קפה" של נכרים. שהנה, חכמינו אסרו שתיית שכר במקומות מכירתו, כדי שלא יבוא עם סגולה להתערב בין העמים (לעיל לא/ב, "שולחן ערוך" שם). לאחר שהקפה הפך למשקה הנפוץ מן השכר, דנו הפוסקים אם מותר לשתותו בבתי קפה של נכרים. אף שרבים מן הפוסקים הורו כי אין להכליל את שתיית הקפה בתקנת חכמים זו, אין הרדב"ז (שם) מתיר את שתייתו "במסיבה של גויים", "לפי שמשך מזה כמה תקלות, וישראל קדושים הם ואין ראוי שיהיו עמהם במסיבותם". אף המהריק"ש (יו"ד קי"ד) אסר זאת "משום חתנות", וגם בלאו הכי - "משום מושב ליציים" (ראה "זכור לאברהם" תש"ס-סא עמ' רכ"ב ואילך).

תקנת ועד ארבע ארצות: ב"קונטרס הסמ"ע" אף נאמר, ש"ועד ארבע ארצות" תקן ביריד גרמני"א, כי "שום אדם לא יקבע עצמו בבתי משתאות של גויים, והקובע עצמו לשתות שם הוא בכלל הריקים והפוחזים ולא יקרא בשם רב וחבר ולא יהיה לו שום מינוי בקהילה" (ראה עוד "בין ישראל לנכרי" חלק יו"ד סי' י"א סעי' ז') [לענין קליית פולי הקפה, עיין "דרכי תשובה" סי' קי"ד, ולענין "נס קפה" עיין "שבט הלוי" שם].

"כל שאינו נאכל על שולחן מלכים ללפת בו את הפת אין בו משום בישולי עובדי כוכבים" (עבודה זרה דף לח).

נידונים הלכתיים רבים צועדים יד ביד עם התפתחות התעשייה, המצאות חדשות, או אף גילויים של מאכלים מזון חדש אשר הצריכו את גילוי דעתם של גדולי הפוסקים לגבי כשרותם ודיניהם. לפני מאות שנים, רעה רועה חבשי את צאנו ליד צמחים בלתי מוכרים באיזור בשם "קאפה". לתדהמתו, משכסס צאנו מן הצמחים הבחין הרועה, כי בעלי החיים שבעדרו מרקדים ומפזזים... מופתע מן הגילוי המרעיש, נטל הרועה מן הצמח ותוך זמן קצר הוא נפוץ בחבש ובתימן. המוסלמים אימצו את המשקה אל חיקם, כמשקה בעל תכונות מעוררות אשר שימש להם כתחליף לין, האסור להם על פי "דתם". משקה זה הוא הקפה, אשר כבש בסערה את העולם, ומיני אז לא נס ליחו.

שתיית קפה שהוכן על ידי מלצר נכרי: תוך זמן קצר התעוררה השאלה, האם איסור "בישולי עכו"ם" חל על קפה שהוכן על ידי נכרי, אשר המים במים רותחים את פולי הקפה הקלויים. מכיון שהקפה התפשט לאחר שרבי יוסף קארו זצ"ל סיים את כתיבת ספרו "שולחן ערוך", לא "הספיק" נידון זה להיכלל בספרו, אולם, שנים ספורות אחר כך, דנו בו פוסקים רבים, כלהלן.

שני תנאים ל"בישול עכו"ם": מבואר בסוגייתנו, כי אין לאכול "בישולי עכו"ם", היינו, תבשיל שבישלו נכרי, אם מתקיימים בו שני התנאים הבאים: א. התבשיל אינו נאכל חי, היינו: כמות שהוא, כי אם לאחר בישולו. ב. התבשיל עולה על שולחן מלכים, המלפתים בו את הפת.

לכאורה, מאחר שגרעיני הקפה אינם ראויים למאכל אדם ללא בישולם, מתקיים בקפה התנאי הראשון. אלא, שלגבי התנאי השני נחלקו הפוסקים. יש הסוברים, כי אכן, רק תבשיל שנאכל עם הפת נאסר. ממילא, אין איסור זה מתייחס לקפה, שהרי אין אוכלים לחם עם קפה (ריטב"א ועיין מאירי רדב"ז שם, "פרי חדש יו"ד סי' קי"ד ס"ק ו', "באר עשק" סי' ק"ה). אולם, יש הסוברים, כי תנאי זה של חז"ל לא בא כי אם להחמיר. כלומר, לא זו בלבד שאם אוכלים אותו או שותים אותו לבדו, אסור הוא, אלא אף אם אוכלים אותו עם לחם בלבד, גם אז אסור הוא. ממילא, הקפה שבושל על ידי נכרי אסור הוא משום "בישולי עכו"ם" (רשב"א ב"תורת הבית" בית ג' שער ג', עיין שו"ת "פנים מאירות" ח"ב סי' ס"ב).

לפליאתו של אותו רב על כך שה'חפץ חיים' לכאורה מגזים בדבריו, אמר לו רבנו - "בוא ונראה מה קורה במטבח". הלכו וראו כיצד בעלת הבית כועסת על המבשלת ומודיעה לה שהיא מפוטרת...

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר חפץ חיים

על איסור לשון הרע.
 על חשיבות ההשגחה על כל דיבור, שאף שאינו מתכוין לשנאה וגנות אפשר להיכשל בלשון הרע - מביאים בביאורים ומוספים מעשה שאירע עם ה'חפץ חיים' (שאל אביך ויגדך ח"ב עמ' לט- הגרמ"א שטרן בשם הגר"י קמינצקי) שהלך עם רב חשוב בשליחות לשם דבר מצוה, והתאכסנו בדרך באכסניא, ולאחר שהוגש להם האוכל, שאלה אותם בעלת הבית האם האוכל היה טוב, והח"ח ענה שהיה טוב מאד, והרב שהתלוה אליו אמר שהיה טוב מאד רק היה חסר קצת מלח במרק, וכשמוע הח"ח דבריו אלו ספק ידיו בראשו ואמר: "כל ימי נזהרתי מלדבר ולשמוע לשון הרע, ועתה נאמר בפני לשון הרע על המבשלת, לא היתה כדאית כל נסיעה זו".
 והסביר לו הח"ח, שהרי עכשיו תלך בעלת הבית למבשלת ותגער בה על כך שלא שמה מספיק מלח במרק ותצער אותה ואף תפטר אותה, וזה ממש לשון הרע, כי נגרם בדברים אלו נזק וצער למבשלת, ולפליאתו של אותו רב על כך שהח"ח לכאורה מגזים בדבריו, אמר לו הח"ח - בוא ונראה מה קורה במטבח. הלכו וראו כיצד בעלת הבית כועסת על המבשלת ומודיעה לה שהיא מפוטרת, והיא עומדת מבויישת ודמעותיה בעיניה [והרב ההוא, בראותו כמה צדקו דברי הח"ח, השקיע מאמצים וממון כדי להחזיר את המבשלת לעבודה].

בכלל ג סעיף ג מהלכות לשון הרע מלמדנו ה'חפץ חיים', כי אפילו כשאינו מדבר מתוך שנאה על רעהו, ואף לא מתכוון לגנות, ואמר רק דרך שחוק וקלות ראש [ואפילו בדרך שיחה לפי תומו - 'ביאורים ומוספים'] בכל זאת הרי זה לשון הרע האסור מהתורה.
 ומוסיף ב'באר מים חיים' בשם רבנו יונה, שנענשים על הפשיעה בלשון הרע אף שלא התכוין לבזות את השני, ולכן כל דיבור שיצא ממנו בסופו גנאי לשני, הרי הוא חייב אף אם לא התכוין לכך. אמנם בביאורים ומוספים מציינים, כי אם לא היתה סיבה לחשוש שייצא גנות ובזיון, אין כאן תורת לשון הרע וכפי שהתבאר לעיל, ע"ש.
 עוד מציינים בביאורים ומוספים, כי מטעם זה, המספר לשון הרע לתועלת [באופן המותר] צריך להקפיד שלא יהיו נוכחים בשעת הסיפור רק אלו שנוגע הדבר אליהם, ואם לא נזהר בכך, הרי עבר על איסור לשון הרע כי בפשיעתו נגרם גנות לשני. וכן אם כוונתו היתה לדבר לתועלת, ולא התבונן האם אכן הדברים הם באמת לתועלת, הרי עבר איסור לשון הרע אף שלא התכוין לגנות, מצד פשיעתו שלא חקר והתבונן היטב.
 וכן מי שכותב לעצמו יומן אישי ובו חוות דעת על תלמידיו או על העובדים שלו, והשאירו פתוח על השלחן וראה זאת אדם אחר, אף שלא התכוין בכתובת הדברים שיראוהו אחרים, אבל בכך שפשע ובגרמתו הגיע גנות לשני, הרי עבר

המוסר היומי

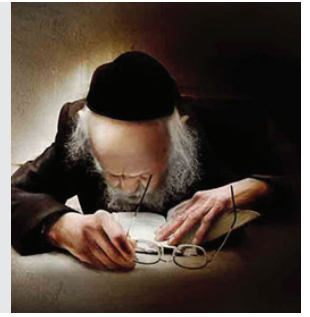
ורעדה תאחז נפשו, בזכרו שכמה מאות מלאכי חבלה לבושים שחורים ומתעטפים שחורים יהיו רצים אחריי

מתוך לימוד המוסר היומי בספרי החפץ חיים:

ואז ינהום באחריתו, ויתמה על נפשו: איה היה שכלי? איך הלכתי אחרי יצרי ולא התבוננתי על אחריתי, שאני עתיד ליתן דין וחשבון על הכל, ולא זכרתי את יוצרי שאצטרך לבוא אליו לסוף ימי! ויתנדה אז על עונותיו, כמו שאמרו חכמינו ז"ל, שהרשע מתנדה ואומר: אני פלוני בן פלוני עברתי עברה פלונית, במקום פלוני, ביום פלוני, בפני פלוני, במעמד פלוני ופלוני. ומצדיק עליו את דינו ואומר: רבוננו של עולם, יפה דנת, יפה חייבת, יפה תיקנת. גיהנום לרשעים. אבל מה יועיל לו אז? כי אין תשובה אלא מחיים!
 ועל כן, האיש המתבונן בכל זה צריך לזיהר מכל העוונות מאוד, ולא יסתכל על חבריו המפקירים את נפשם לירד לשאול עבור זה, ואז אשריו וטוב לו".
 [תפארת אדם פרק ב, בשינויים קלים]

"יש הנכשלים בעוונות גדולים מפני חסרון ידיעה, שאינם יודעים את חומר האיסור, ואילו היו יודעים, לא היו מפקירים עצמם לעשות זאת. וכשהוא מתנהג כן חלילה כמה שנים, מי יודע כמה אלפים מקטרגים נבראים על ידי עוונתו, וכל אחד מהם ממתין עליו לנקום נקמתו ממנו לאחר מותו. ופעמים הרבה יפעלו בקטרוגם בראש השנה לקפח את חייו, או שארי יסורים.
 ורעדה תאחז נפשו, בזכרו שכמה מאות מלאכי חבלה לבושים שחורים ומתעטפים שחורים יהיו רצים אחריו, זה יאמר נבראתי ביום פלוני וזה יאמר נבראתי ביום פלוני. ואחר כך יוגמר דינו, שיהיו מלפפים אותו להוליכו לגיהנום, מקום החושך והמר, ושם ישפטו אותו הם עצמם, כל אחד ואחד, כפי מה שנגזר עליו מבית דין העליון. ומי יוכל לשער גודל היסורים והצרות שסובל אפילו על לא אחד בגיהנום; ועל אחת כמה וכמה על כמה מאות לאוין שעבר.

במשך כל ימי ילדותנו ידענו, אני, אחי ואחיותי, שלבסוף נגדל כיתומים. אני זוכרת שד"ר רחמילביץ היה אומר: "אפשר לנסות את כל התרופות ואת כל הטיפולים, אבל הוא לא יאריך ימים. מבחינה רפואית אין שום סיכוי לאדם בעל גוף חלש כזה לשרוד, הוא לא יחיה הרבה שנים..."

הרבנית ישראלזון מספרת על מסירות הנפש של אביה מרן הגרי"ש אלישיב זיע"א ללימוד התורה

רב, ואבא היה חביב עליו עד מאוד, לכן, תמיד לאחר שבא מביתו של הבריסקער-רב הוא היה פוקד את ביתנו ומשגיח על בריאותו של אבא. ד"ר אהרונוב היה סבור תמיד, שאבא לא יחיה זמן רב בזה העולם. מרגע לידתו היה אבא חלש באופן בולט. הסבתא הרבנית חיה מושא ע"ה, בתו של בעל ה"לשם", סיפרה לנו שלא היתה מחלה שלא עברה על אבא בימי ילדותו.

אני זוכרת שד"ר רחמילביץ, שבא לטפל באבא יחד עם ד"ר אהרונוב, היה תמיד מתבטא ואומר: "אפשר לנסות את כל התרופות ואת כל הטיפולים עליו, אבל חבל על המאמץ הוא לא יאריך ימים. מבחינה רפואית אין שום סיכוי לאדם בעל גוף חלש כזה לשרוד, הוא לא יחיה הרבה שנים". כך הם היו אומרים תמיד, ואנחנו הילדים תמיד פחדנו שנישאר יתומים בגיל צעיר.

לא אשכח שילדה, היה ד"ר אהרונוב מבקש ממני לבדוק לאבא את הדופק, מה אומר ומה אדבר, הדופק שלו היה כל כך חלש שזה היה נורא. מעולם לא היה הדופק במהירות הרצויה. מה שהפליא אותנו תמיד הוא, שכשהיה מגיע ללמוד, הוא קיבל כוחות כאלו שלא מעלמא הדין. מעולם לא ידעתי מנין הוא שואב כוחות להשקיע וללמוד בעוצמה כזאת.

גם לאחר נישואי הייתי נוהגת לשבות בביתו פעם בחודש באופן קבוע. בעלי הגאון רבי יוסף ישראלזון זצ"ל, היה תמיד אומר לי, שהלימוד של האבא הוא מעל לדרך הטבע ואין לו שום פשט בחוקי המציאות. הוא היה אפוף מחלות, לחץ דמו גבוה תמיד, התיאבון עזב אותו לפני שנים וקשה היה לו לאכול – אך עם כל אלו היה עוסק בתורה בהתלהבות ובמלאו כוחותיו.

לפעמים בליל שבת, היינו רואים אותו חלש עד אימה, חיזור לחלוטין. האמת היא שההגדרה 'חיוור' אינה נכונה. הוא היה שקוף מרוב חיוורונו! תמיד פחדתי, מי יודע אם יעבור את הלילה בחיים. בלילות שבת לא הייתי מסוגלת להירדם מן הפחד והחשש אחר שראיתי אותו.

כל זאת עד השעה 2:30 לפנות בוקר. אז, בשעה הקבועה לתחילת הלימוד, הייתי שומעת את קולו בוקע מחדרו, לומד בקול רם ממש. כאילו חברותא יושב לצידו, והוא מסביר לו את הגמרא. אז היתה נפשי נחה עלי, עכשיו אני יודעת שהוא חי. צורת הלימוד שלו לא השתנתה מעולם. מאז שנות ילדותי המוקדמות אני זוכרת אותם ניגונים, את הלימוד בקול רם, כשהוא מסביר לעצמו את דברי הגמרא כאילו מישוהו יושב לצידו.

גם בשבת בבוקר היינו אוכלים עמו את סעודת השבת. באמצע הסעודה הוא היה ממש מתמוטט, נרדם תוך כדי האכילה, בקושי מכניס משהו לפה מרוב חולשה. בשבתות כאלו הייתי בטוחה שהוא לא יהיה מסוגל לומר את השיעור. אחה"צ, אך כשהגיע זמן השיעור ראיתי אותו הולך בגבורה לומר את השיעור. לאחר מכן הייתי שואלת את בעלי זצ"ל איך היה השיעור. הוא היה אומר לי: "גיוואלדיג (מיוחד), ממש מעל לדרך הטבע. כשהוא אומר את השיעור, הוא נראה כמו בחור בן 48 בשיא כוחו".

בסעודה שלישית שוב נשמט ראשו בחולשה.

בעלי זצ"ל תמיד היה אומר, שהלימוד שלו הוא מעל לדרך הטבע. הוא מקבל כוחות עצומים שלא מעלמא הדין, כדי ללמוד תורה וללמדה לאחרים.

בעלי זצ"ל היה איש שקט מטבעו, חייתי עמו שנים רבות ומעולם לא ראיתי מתלהב או יוצא מגדרו. רק כשהיו מדברים אודות הלימוד של אבא, הוא היה מתלהב ומתפעל עד בלי די, היה מתאר וחוזר ומתאר את מצבו, את חולשתו ואת צורת לימודו בכוחות עצומים למעלה מגדרי הטבע.

(מתוך: גדולה שמושה)

במשך כל ימי ילדותנו ידענו, אני, אחי ואחיותי, שלבסוף נגדל כיתומים. אני זוכרת שד"ר רחמילביץ היה אומר: "אפשר לנסות את כל התרופות ואת כל הטיפולים, אבל הוא לא יאריך ימים. מבחינה רפואית אין שום סיכוי לאדם בעל גוף חלש כזה לשרוד, הוא לא יחיה הרבה שנים..." מרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל "אַיִן מְלֵאָתוֹ רוּחַ חֶכְמָה" (שמות כ"ח, ג')

תקופת מחלתה האחרונה של הרבנית שיינא חיה אלישיב ע"ה, אשת מרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל, היתה תקופה קשה לכל בני הבית. מחלת הריאות הקשה שתקפה אותה הקשתה את החיים עד מאוד.

סבל קשה היה גם מנת חלקו של בעלה – הרב אלישיב, באותה תקופה, אך דווקא אז, במצב קשה זה, השתדל לאמץ חיילים לתורה בכל כוחותיו. בזמן זה, כשסדרי החיים משתבשים כליל, אזר כוחות והתגבר פי כמה לשמור את סדרי חייו הקבועים במסמרות מקדמת דנא.

תלמידיו, שומעי השיעור הקבוע בבית המדרש "תפארת בחורים", טוענים בלהט שמתוך אלפי השיעורים ששמעו ממנו במשך שנים רבות, היו השיעורים שנאמרו בתקופת מחלתה של הרבנית ע"ה השיעורים החזקים ביותר.

ואף הסבר יש בפייהם לפשר העניין: ככל שהתגברו המפריעים לריכוז המחשבה, לא נתן רבינו לעצמו להיסחף אחריהם. אדרבה, החל לשאוב תעצומות נפש מרוחו הגדולה, והגביר פי כמה וכמה את כוח ריכוזו. אותות המלחמה על ריכוז המחשבה ניכרו היטב לפי התוצאות. ככל שהתגברו המפריעים – התגבר גם הכוח הנגדי, עד שנשתיימו בניצחונו הגדול בס"ד.

מסלול הייסורים

תופעה זו היתה מפליאה לכל מי שזכה להתבונן בה. רבינו שרוי היה בזיקנה מופלגת. עבר זה מכבר את גיל המאה שנה, גופו לא תפקד, והיה מלא בייסורים ובמכאובים שהתעוררו בכל יום על כל צעד ושעל. וכלפי חוץ, אין איש רואה מאומה...

למרות הייסורים והמכאובים המשיך לעסוק בתורה למעלה משמונה עשרה שעות ביממה – ברציפות, בהתמדה, בשיא החיוניות כבימים ימימה. הוא לא ויתר לעצמו ולא כלום, לא פסק לרגע מריכוזו המופלא ולא החליש את עוצמת לימודו...

מתי מעט שחורשו להתבונן בצורת לימודו, היו עומדים ומשתאים למראהו של הארי הזקן שגופו אינו מציית לו כמעט, והוא מלא חיוניות כבחור צעיר. צורת לימוד כזאת, בהתלהבות ובריכוז, נדיר למצוא אף בקרב בחורי ישיבה צעירים שכוחם עימם.

בסוף ימיו כמעט ולא יכול היה לילך ברגליו, זקוק היה להישען בכל פסיעה מפסיעותיו, ועם זאת לא ויתר על תפילות בציבור בבית מדרשו, ועל השיעור הקבוע שבצלו הסתופפו מיטב תלמידי החכמים שבדור.

בתולדות כלל ישראל לא זכורה תופעה כזאת. לא רבים זכו להגיע לגיל שכזה, להיות אפופים בייסורי זקנה כאלו, ולהמשיך את סדר יומם כמו בזמנים שהיו בשיא הרענות.

תמיד ידענו שנהיה יתומים

הרבנית ישראלזון תחי', בתו של רבינו, מתארת בפנינו את הווי חייה במשך שנות ילדותה. לפליאתנו היא פותחת במשפט זהלן: "במשך כל ימי ילדותנו ידענו – אני, אחי ואחיותי – שלבסוף נגדל כיתומים". כשאנו תמהים על אמירתה, לנוכח העובדה שרבינו הגיע לזקנה מופלגת בצלילות דעת, בכוח ובגבורה, היא ממשיכה ומספרת:

היה בירושלים יהודי שקראו לו ד"ר אהרונוב. הוא היה הרופא של הבריסקער-